

Talepunkt til forelæggelse i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg 5. april

31. marts 2017

Indledning

Tak for invitationen til dette samråd om gennemførelsen af reformer i EU og herhjemme.

Jeg vil lægge ud med et overblik over reformindsatsen i EU. Herefter vil økonomi- og indenrigsministeren fortælle om konjunkturudsigterne og Danmarks nationale reformprogram. Afslutningsvis vil jeg fortælle om finanspolitikken og konvergensprogrammet.

Reformindsatsen i EU

På ECOFIN 21. marts drøftede vi EU-landenes arbejde med strukturreformer i lyset af Kommissionens nylige landerapporter og vurderinger af landenes opfølgning på EU's anbefalinger fra sidste år [forinden forelagt Europaudvalget 17. marts].

Det var en vigtig drøftelse af flere grunde:

1. For det første er det med til at sikre fokus på **reformdagsordenen** i EU. Nogle vil hellere tale om styrket integration blandt eurolandene og kortsigtet finanspolitik. Men strukturforbedrende reformer er nu engang den eneste vej til en varig styrkelse af vækst og beskæftigelse
2. For det andet skal vi holde fast i, at økonomiske reformer er relevante for *alle* EU-lande, og derfor også bør drøftes af *alle* EU-lande, dvs. netop i ECOFIN og ikke kun i eurogruppen, som der ellers i stigende grad er en tendens til.
3. For det tredje er det netop gennem disse diskussioner, at vi kan holde hinanden til ilden mht. reformer og at udveksle gode idéer og erfaringer. Vi skal være åbne over for at lære af hinanden på kryds og tværs af eurolande og ikke-eurolande, samt lande med store strukturelle udfordringer og lande, der er nået længere med reformarbejdet.

Diskussionen vedrørte reformer generelt, samtidig med at der var et særligt fokus på initiativer til at forbedre erhvervslivets rammevilkår. Mange kollegaer var også inde på de generelle *politiske* udfordringer med at fremme nødvendige reformer.

Jeg fortalte selv om nogle af vores erfaringer med reformarbejdet herhjemme, og hvordan vi i Danmark har tradition for mellemfristede økonomiske planer, der relaterer konkrete mål for beskæftigelse og vækst til konkrete reformer.

Mange europæiske lande har gjort en indsats for at reformere deres økonomier over en årrække. Det bekræfter Kommissionens vurderinger af landenes indsats gennem de seneste år. Det er ikke kun lande med låneprogrammer eller lande i Sydeuropa, der gennemfører reformer. Også lande som fx Finland har taget fat på reformtiltag, der skal styrke konkurrenceevnen og øge incitamenterne til at tage arbejde i lyset af landets aktuelle udfordringer.

Men der er fortsat brug for omfattende reformer på flere områder i mange lande, og der er tegn på en vis 'reformtræthed'. Det gælder ikke kun fx de sydeuropæiske lande, men også lande, vi normalt sammenligner os med. Der er derfor bred enighed om, at vi skal styrke reformmomentum og blive bedre til at skubbe på hinanden, hvis vi vil sikre en mere varig fremgang i økonomien og højere potentiel vækst fremadrettet. Vi må ikke gå ned i reform-gear, nu hvor det går bedre.

Opfølgningen på EU's landeanbefalinger

Der er generelt fremskridt med strukturreformer i de fleste lande for at følge op på anbefalingerne fra 2016, men billedet er broget.

I de fleste tilfælde er landene i gang med at følge op på deres udfordringer: Relativt få lande har enten gjort alt hvad de skulle eller slet ikke fulgt op på en anbefaling.

5 pct. af anbefalingerne er tæt på at være fuldt efterlevet, ligesom der er tale om større eller mindre fremskridt på yderligere 43 pct. af anbefalingerne. Der er derimod tale om mere begrænsede fremskridt på 41 pct. af anbefalingerne og ingen fremskridt på 11 pct. af anbefalingerne. Groft sagt går det altså den rigtige vej med opfølgningen på ca. halvdelen af anbefalingerne.

Der er fx gjort fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedsreformer, hvor særligt den **aktive arbejdsmarkedspolitik** er blevet forbedret i flere lande (fx Spanien, Irland, Belgien, Estland, Finland og Italien). Der er bl.a. iværksat tiltag til at styrke rådgivningen til langtidsledige (Spanien) og introduceret nye aktiveringsprogrammer (Irland).

Der er i flere lande også gjort en indsats med at følge op på anbefalinger målrettet **den finansielle sektor**. Fx har nogle lande iværksat tiltag til at nedbringe omfanget af misligholdte lån (Irland, Slovenien og Kroatien) og andre har lettet små- og mellemstore virksomheders adgang til finansiering (Tyskland og Letland).

Der er også gjort en indsats for at **bekæmpe skatteundgåelse** og forbedre skatteopkrævningen. Det gælder bl.a. tiltag til at bekæmpe skyggeøkonomier (Bulgarien), tiltag til at bekæmpe skattesvig (Polen) og tiltag til at styrke håndhævelsen af skattereglerne (Letland).

Rapporterne peger dog også på manglende fremskridt, særligt mht. reformer, der **styrker produktiviteten**.

Mange lande har enten kun gjort begrænsede fremskridt eller ingen fremskridt med anbefalinger om at liberalisere produktmarkeder og øge **konkurrencen i servicesektoren** (Fx Belgien, Tyskland, Italien og Spanien).

Flere lande halter også bagefter med at forbedre **erhvervs-klimaet**. Det drejer sig bl.a. om at lette erhvervslivets administrative byrder, forbedre procedurerne for behandling af insolvens og effektivisere den offentlige administration.

Der er også kun gjort begrænsede fremskridt med følge op på anbefalinger om at øge langsigtet finanspolitisk holdbarhed, herunder **pensionssystemernes holdbarhed**. Det gælder bl.a. indeksering af pensionsalder til forventet levetid.

Makroøkonomiske ubalancer

Landerapporterne indeholder også dybdegående analyser af makroøkonomiske ubalancer i de 13 lande, som blev udpeget i seneste varslingsrapport fra november 2016.

En række lande har gjort en indsats for at nedbringe deres ubalancer, men der er fortsat udfordringer især i de lande, som vurderes at have *alvorlige* ubalancer: Bulgarien, Frankrig, Kroatien, Italien, Portugal og Cypern. Det er de samme lande som sidste år.

Ubalancerne vedrører høje private og offentlige gælds niveauer, svag produktivitet og konkurrenceevne, samt problemer i den finansielle sektor, herunder et stort omfang af misligholdte banklån.

Den danske landerapport

Landerapporten for Danmark peger på, at vi fortsat bør øge **konkurrence i servicesektoren og styrke produktiviteten**.

Vi bliver ikke vurderet til at have makroøkonomiske ubalancer, men Kommissionen nævner, at vi bør holde øje med stigende **boligpriser** i de store byer og sikre, at **boligskatterne** i højere grad afspejler de aktuelle boligpriser.

Rapporten peger også på behovet for at styrke beskæftigelsen blandt **personer på kanten af arbejdsmarkedet**, herunder indvandrere fra lande uden for EU, personer med nedsat arbejdsevne og unge. Kommissionen ser også en risiko for **mangel på kvalificeret arbejdskraft** og understreger vigtigheden af, at arbejdsudbuddet er tilstrækkeligt også på længere sigt.

Rapporten peger således på flere af de udfordringer, som vi selv har fokus på: Flere skal bidrage på arbejdsmarkedet, og virksomhederne skal have den nødvendige adgang til arbejdskraft, så flaskehalse ikke bremser opsvinget. Det er samtidig centralt at skabe gode rammevilkår for virksomhederne, der kan øge produktivitet og investeringer.

Vi er også i fuld gang med at forhandle en ny og forbedret boligbeskatning. Sammen med aftalen om et mere retvisende ejendomsvurderingssystem vil det fremadrettet skabe tryghed og stabilitet for boligejerne.

Det er jeg sikker på, at økonomi- og indenrigsministeren er enig i, og med disse ord vil jeg overlade ordet til ham.

[Økonomi- og indenrigsministeren redegør for konjunkturudsigterne og det nationale reformprogram]

Finanspolitikken og konvergensprogrammet

Danmarks konvergensprogram redegør for udsigterne for vækst, beskæftigelse og de offentlige finanser inden for den mellemfristede planlægningshorisont.

Samtidig bruger vi konvergensprogrammet til at redegøre for de overordnede sigtelinjer i regeringens økonomiske politik. Det vil bl.a. ske med afsæt i regeringsgrundlagets mål om øget vækst, faldende udgifts- og skattetryk og et mål om balance på de offentlige finanser.

Økonomi- og Indenrigsministeriet og Finansministeriet arbejder stadig med programmet, og jeg kan derfor ikke redegøre for det konkrete indhold i dette samråd.

Jeg vil dog gerne kort kommentere på Kommissionens anbefaling til finanspolitikken og to af de hensyn, jeg synes vi står over for i tilrettelæggelsen af finanspolitikken i de kommende år.

Kommissionens anbefaler, at Danmark lever op til det mellemfristede mål for den strukturelle saldo (MTO), som også er afspejlet i budgetlovens underskudsgrænse på $\frac{1}{2}$ pct. af BNP.

Den anbefaling er regeringen naturligvis enig i. Regeringen fastlægger den økonomiske politik – herunder de årlige finanslove og økonomiaftaler med kommuner og regioner – inden for ansvarlige rammer, herunder budgetlovens grænse.

Aktuelt står dansk økonomi i et opsving med navnlig kraftig fremgang i beskæftigelsen. Derfor er det vigtigt, at vi i de kommende år sikrer, at finanspolitikken ikke øger tendenser til begyndende kapacitetspres i lyset af få ledige ressourcer på arbejdsmarkedet.

I en situation uden nye tiltag planlægges finanspolitikken derfor efter, at der gøres fremskridt mod balance på den strukturelle saldo i 2020. Strukturforbedrende reformer, som øger arbejdsudbuddet i økonomien kan være med til at reducere behovet for strammere finanspolitik i de kommende år.

Et andet vigtigt hensyn, som Konvergensprogrammet også vil redegøre for, er udviklingstendenserne efter den mellemfristede planlægningshorisont – dvs. når vi tager de lange briller på. Her står vi som bekendt over for en periode med demografisk modvind – den såkaldte hængekøjeudfordring.

Perioden med demografisk modvind efter 2025 afspejler for det første, at de årgange, der træder ind på arbejdsmarkedet, i en lang årrække vil være mindre end de årgange, som går på pension.

For det andet er levetiden steget mere end ventet i forbindelse med Velfærdsaftalen fra 2006 og Reformpakke 2020 fra 2011. Det betyder, at de som går på pension i de kommende år, har udsigt til længere pensionsperioder end både tidligere og kommende generationer. Indekseringen af pensionsalderen er altså kommet bagud i forhold til levetiden, og det lægger pres på de offentlige finanser frem mod midten af århundredet. Regeringen har som bekendt annonceret, at den vil komme med et udspil i løbet af foråret med det mål, at de som kan, bliver lidt længere på arbejdsmarkedet – så vi får mere råderum, vækst og beskæftigelse, og så vi bedre kan håndtere de øgede udgifter til pension.

Afslutning

Konvergensprogrammet og det nationale reformprogram vil efter offentliggørelsen blive vurderet af Kommissionen. Kommissionens udkast til Rådets udtalelser om EU-landenes programmer og landeanbefalinger for 2017 ventes herefter præsenteret i maj. Det vender vi tilbage til på det tredje samråd i den hjemlige proces for det europæiske semester i juni.